

Informujemy, iż w celu optymalizacji treści dostępnych w naszym serwisie i dostosowania ich do Państwa indywidualnych potrzeb korzystamy z informacji zapisanych za pomocą plików cookies na urządzeniach końcowych użytkowników. Pliki cookies użytkownik może kontrolować za pomocą ustawień swojej przeglądarki internetowej. Dalsze korzystanie z naszego serwisu internetowego bez zmiany ustawień przeglądarki internetowej oznacza, iż użytkownik akceptuje stosowanie plików cookies.

[A ce _j.](#)

Bogactwo i zróżnicowanie fauny ptaków (awifauny/ornitofauny) województwa śląskiego wynika z naturalnego zróżnicowania środowiska przyrodniczego, jak i wielowiekowego oddziaływania człowieka na tym obszarze związanego z eksploatacją zasobów naturalnych i przyrodniczych oraz urbanizacją. W ciągu ponad 400 lat badań ornitologicznych na terenie obecnego województwa śląskiego odnotowano 338 gatunków ptaków, w tym 212 lęgowych aktualnie i dawniej oraz 126 nielegowych. Współcześnie, tj. w latach 2011-2021, na terenie województwa potwierdzono występowanie 323 rodzimych gatunków ptaków (71,1% gatunków awifauny Polski), w tym 189 lęgowych obecnie i 11 przed rokiem 1980. W ciągu ostatnich 20 lat w województwie śląskim wymarły 2 gatunki ptaków lęgowych – cietrzew i dzierlatka. Najliczniej reprezentowany jest rząd ptaków wróblowych, licznie występują również przedstawiciele rzędów siewkowych, blaszkodziobych i szponiastych.

W przeszłości na obszarze w obecnych granicach województwa śląskiego odnotowano 15 gatunków ptaków współcześnie już nieobserwowanych: 2 gatunki lęgowe (cietrzew, nagórnik) oraz 13 nielegowych (flaming różowy, pustynnik, karliczka, strepet, hubara arabska, orłosep, sęp kasztanowaty, bielik wschodni, skowronek białoskrzydły, drozd czarnogardły, świergotek szponiasty, krzyżodziób sosnowy, trznadel żółtawy). Ponadto nie obserwuje się współcześnie lęgów 23 gatunków, które dawniej gniazdowały w województwie.

Województwo śląskie jest miejscem, gdzie lęgi odbywają najliczniejsze w kraju populacje ślepowrona, rybitwy białogęskiej i hełmiatki. Wiele gatunków osiąga tu granice swego zasięgu. Można spośród nich wymienić m.in.: dzięcioła białogrzbiatego i puszczyka uralskiego (zachodnia granica zasięgu), bielika, gągoła, kulika wielkiego, nurogęś i Źurawia (południowa granica zasięgu), siwerniaka, czaplę nadobną i ślepowrona (północna granica zasięgu).

Bogactwo awifauny województwa śląskiego wynika nie tylko z naturalnej dużej różnorodności siedlisk przyrodniczych, ale też z mnogości biotopów, jakie ukształtowała trwająca od wieków działalność człowieka. Wiele terenów przekształconych przez człowieka ptaki potrafiły doskonale zaadaptować jako dogodne miejsca lęgowe czy zimowiska.

Ponad 60% gatunków lęgowych województwa związanych jest z lasami i terenami zalesionymi. Szczególnie cenne dla awifauny są lasy Beskidu śląskiego i żywieckiego, a także największy kompleks leśny w województwie – Lasy Lublinieckie. Beskid śląski i żywiecki to m.in. niezwykle ważna ostoja gęszcza, gatunku zanikającego, którego wolierowa hodowla prowadzona jest w Nadleśnictwie Wiśła.

Bardzo sprzyjającym ptakom elementem środowiska województwa jest mnogość zbiorników wodnych, z których większość ma pochodzenie antropogeniczne (zbiorniki w nieckach osiadania, powyrobowe, zaporowe, a także liczne stawy hodowlane). Ze źródłowymi wodami powierzchniowymi związanych jest ponad 40% gatunków lęgowych w regionie. Do najcenniejszych ptaków wodno-błotnych należą: czapla nadobna, czapla siwa, gągoł, hełmiatka, krzywodziób, kszyc, kulik wielki, łąkęć krzykliwy, mewa czarnogłowa, mewa siwa, nurogęś, podgorząćka, rybitwa białogęska, rybitwa czarna i rycyk. Najważniejszym miejscem gniazdowania ptaków wodno-błotnych jest Dolina Górnej Wiśły z licznymi stawami hodowlanymi

oraz największym w województwie zbiornikiem wodnym – Zbiornikiem Goczałkowickim, włączona w 2004 roku do europejskiej sieci Natura 2000 jako obszar specjalnej ochrony ptaków „Dolina Górnej Wisły”. Gniazduje tu znacząca część krajowej populacji bączka, bąka, mewy czarnogłowej, rybitwy białogłowej, rybitwy rzecznej, rybitwy czarnej, ślepowrona, cyranki, czernicy, kokoszki, krakwy, krwawodzioba, perkoza dwuczubego, pługonosa, sieweczki rzecznej i zausznika. Inne ważniejsze dla ornitofauny zbiorniki wodne w województwie, to: stawy w rezerwacie przyrody „Gęłczok”, stawy Wielikąt, zbiornik świerkianiec, a także zbiorniki Dzierżno Duże i Dzierżno Małe oraz Zbiornik Rybnicki.

Województwo Śląskie jest istotnym w skali całego kraju obszarem zimowania ptaków. Najważniejszymi miejscami są pod tym względem niezamarzające zimą duże rzeki – Odra i Wisła oraz mniejsze rzeki (np. Brynica, Przemsza, Bytomka). Ważnymi ostojami dla ptaków zimujących są również zbiornik Dzierżno Duże i Zbiornik Rybnicki. Paradoksalnie znaczenie tych miejsc związane jest z tym, iż nie zamarzają i są zasobne w pokarm, na co w znacznej mierze wpływa zanieczyszczenie ich wód. Najliczniej zimujące gatunki ptaków wodno-błotnych, to: kokoszka, krzyżówka, gąbka niemy, gyska, mewa białogłowa i mewa siwa.

Obszar województwa jest również ważny dla ptaków w okresach migracji. Najważniejszymi miejscami, gdzie gromadzą się znaczne liczby ptaków wodno-błotnych są duże zbiorniki zaporowe, gdzie ptaki mogą znaleźć miejsca do lądowania i spokojnego odpoczynku podczas wędrówki. Na niektórych obiektach ptaki dokonują również wymiany piór i gromadzą się w dużych stadach. Szczególnie duże koncentracje (liczące nawet tysiące osobników) w okresie przelotów tworzą gęsi, wśród których najliczniej występuje gęś tundrowa. Najważniejsze miejsca, gdzie gromadzą się ptaki wodno-błotne, to: Zbiornik Goczałkowicki, stawy Gęłczok, stawy Wielikąt oraz zbiornik Dzierżno Duże.

Część awifauny regionu ulega procesowi synantropizacji, adaptując się do miejskiego środowiska. Ponad 20% gatunków ptaków odbywających lęgi w województwie korzysta z siedlisk terenów zabudowanych i przemysłowych. Wiele gatunków, jak jerzyki, wróble czy gołębie miejskie, kojarzonych jest przede wszystkim ze środowiskiem miejskim i terenami zabudowanymi.

W skład awifauny województwa Śląskiego wchodzi 8 gatunków obcego pochodzenia. Cztery spośród nich – gęsiówka egipska, bałant (regularnie wsiedlany przez koła Polskiego Związku Gowieckiego), gołąb miejski oraz mandarynka to gatunki lęgowe w województwie. Ponadto dotychczas obserwowane były również: sterniczka jamajska, bernikla kanadyjska, kazarka rdzawa oraz aleksandretta obrożna (której pierwszy lęg w Polsce odnotowano w województwie opolskim w 2018 roku).

Awifauna województwa Śląskiego jest stosunkowo dobrze poznana, na co składa się bogata literatura, stosunkowo liczne badania i działalność społeczności ornitologów, należących do różnych kół i stowarzyszeń.

W _____ prowadzony jest Bank Informacji Awifaunistycznych, będący największą bazą danych ornitologicznych w województwie Śląskim. W Muzeum odbywają się również cykliczne spotkania, taty, abez as ce gpinitologów

Czytaj takŃe:

Fauna województwa Œłaskiego [w:] _____

	PDF, 2.61 MB	
		PDF, 9.86 MB